

основ, тезауруса как основы для осмысления и дальнейшей реализации в контексте профессиональной подготовки будущих специалистов отрасли здравоохранения.

Ключевые слова: педагогика здоровья, здоровый образ жизни, здравоохранительная деятельность, методологические основы.

SUMMARY

Mikheienko Oleksandr, Liannoi Yurii, Lytvynenko Vitalina. Pedagogical concept of professional training of future healthcare professionals.

Based on the analysis of the main provisions of the general theory of health, the article substantiates the need for an integrative approach to solving problems related to the formation, restoration, preservation and strengthening of human health. It is found that the problem of health covers a wide range of activities that require specification of theoretical, methodological principles, thesaurus as a basis for understanding and further implementation in the context of training of future health professionals. The success of the healing process is closely linked to our understanding of the nature of health, understanding the factors and processes that determine this condition. In modern social and pedagogical practice, there is already an idea of health factors, which can be considered both as areas of health and components of a healthy lifestyle. The main ones are optimal motor regime, proper nutrition, psycho-emotional regulation, training of immunity (hardening), rationally organized life, absence of bad habits, self-education and self-education on health issues. From the point of view of health practice, the concept of one's own responsibility for the state of health is of key importance, as health care is an individual activity. The problem of health is, first of all, in the competence of education, and therefore, the concept of health is a pedagogical category. A wide range of professionalization of health professionals requires substantiation and implementation of conceptual and institutional principles capable of forming health-oriented worldviews, providing the necessary conditions for mastering the necessary knowledge, skills and abilities and their successful implementation in professional activities.

Key words: health pedagogy, healthy lifestyle, health care activities, methodological principles.

УДК 378.091.398:792.02]:[316.614:316.346.2]

Ольга Полякова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-00002-52507183

DOI 10.24139/2312-5993/2020.07/107-117

ПОТЕНЦІАЛ ТЕАТРАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЩОДО ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті схарактеризовано потенціал театральних педагогічних технологій щодо гендерної соціалізації студентів педагогічних закладів вищої освіти засобами познавчальної діяльності. Уточнено сутність понять «гендерна соціалізація»,

«театральні технології», «театрально-педагогічні технології». Розкрито функції театрально-педагогічних технологій у контексті оптимізації соціокультурного середовища педагогічного закладу вищої освіти з точки зору завдань гендерної соціалізації майбутніх педагогів.

Ключові слова: *гендерна соціалізація, позанавчальна діяльність, соціокультурне середовище, театрально-педагогічні технології, театрально-педагогічні технології.*

Постановка проблеми. Запорукою забезпечення цілісного змісту освіти студентів, відповідно до всіх чотирьох елементів її системи (знання; уміння; досвід творчої діяльності; досвід емоційно-ціннісних стосунків людини до людей, світу, себе), є розбудова такого соціокультурного середовища університету, у якому навчання й виховання виступають не лише взаємообумовленими, але і збалансованими компонентами. Особливо актуальним це завдання визначається в контексті специфіки вищої педагогічної освіти сполучно зі змістом четвертої (забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти й заохочення можливості навчання протягом усього життя для всіх) та п'ятої (досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат) цілей Сталого розвитку ООН на період до 2030 року (United Nations, 2015). Означене актуалізує дослідницьку увагу до процесу гендерної соціалізації студентства педагогічних закладів вищої освіти, у тому разі – засобами позанавчальної діяльності. Адже однією з необхідних компонент справедливої освіти є гендерна рівність.

Аналіз актуальних досліджень. Питанням гендерної соціалізації студентської молоді опікувалася низка вітчизняних науковців, зокрема А. Войтовська (2020), Т. Голованова (2007), С. Харченко та С. Гришак (2013), Н. Шабаєва (2011) а також зарубіжних дослідників S. Harper та F. Harris (2010), J. Laker та D. Tracy (2011), D. Lupaschuk та С. Yewchuk (1998), N. P. Stromquist (2015) та інші. Також у сучасному педагогічному науковому дискурсі наявний пласт досліджень, предметом яких є вивчення можливостей використання теоретичних і методичних доробків театрального мистецтва для виховання особистості майбутнього педагога: В. Абрамян (1996), В. Вартанова (2007), М. Дергач (2009; 2012), Л. Зімакова (2004), М. Семаков (2007), Л. Сердюк (2008), Н. Сорокіна (2008) та ін. Водночас, проблемі оптимізації гендерної соціалізації студентів педагогічних вишів засобами театрально-педагогічних технологій приділено недостатньо уваги. Зазначене потребує подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Мета статті – схарактеризувати можливості застосування театрально-педагогічних технологій для оптимізації гендерної соціалізації студентів педагогічних закладів вищої освіти засобами позанавчальної діяльності.

Методи дослідження – для виконання поставленої мети було застосовано теоретичні (аналіз наукової літератури з проблем гендерної соціалізації, театральньо-педагогічних технологій для вивчення стану проблеми, уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження; синтез, узагальнення, систематизація для характеристики досвіду й форм застосування театральньо-педагогічних технологій у позанавчальній діяльності студентів педагогічних закладів вищої освіти) та практичні (аналіз нормативної, аналітичної та звітної документації) методи.

Виклад основного матеріалу. Ефективна реалізація політики забезпечення рівних прав та можливостей, на рівні закладу вищої освіти, вимагає комплексної активності: розробки наукових досліджень; упровадження гендерного підходу в освітній процес; забезпечення дотримання принципу егалітарності статей у виробничих стосунках. Проте, огляд досвіду позанавчальної діяльності педагогічних університетів у контексті оптимізації процесу гендерної соціалізації студентів засобами театральньо-педагогічних технологій вважаємо доцільним розпочати з характеристики ключових понять.

Концептуально базовою теоретико-методологічною позицією нашої наукової розвідки є положення В. Кравця (2003): 1) гендер конструюється шляхом соціалізації, розподілу праці, системою гендерних ролей, сім'єю, засобами масової інформації; 2) гендер формується і індивідами – на рівні їх свідомості (тобто гендерної ідентифікації), прийняття заданих суспільством норм і підлаштування під них (в одязі, зовнішності, манері поведінки тощо). Робити гендер – означає створювати такі відмінності між хлопчиками і дівчатками, чоловіками та жінками, які не є природними, сутнісними чи біологічними (Кравець, 2003, с.11-15).

У контексті наведеної позиції ми не можемо повністю погодитися з визначенням змісту «гендерної соціалізації», запропонованим Н. Шабаєвою: «як процесу організованого впливу на адаптацію студентів коледжу до мінливих трансформацій соціально-культурного оточення з метою подолання асиметричних умов для їхнього гендерного розвитку і становлення власної гендерної ідентичності за рахунок розширення рольового репертуару; набуття досвіду егалітарних гендерних відносин у міжстатевій взаємодії; формування адекватної гендерної поведінки» (Шабаєва, 2011, с. 16-17). Аргументуємо свою думку: по-перше, наведене визначення залишає поза своїм змістом механізми стихійної гендерної соціалізації, які, апріорі, відбуваються в будь-якому соціокультурному середовищі, включно з середовищем закладу освіти; по-друге,

акцентування змісту поняття через призму однобічного впливу не включає другу складову процесу соціалізації – «опредметнення». Так, Г. Андрєєва акцентує на двох аспектах соціалізації: «присвоєння (процес засвоєння соціального досвіду, тобто вплив середовища на індивіда) і опредметнення (процес відтворення соціального досвіду, тобто вплив людини на середовище)» (Андрєєва, 2003, с. 25).

Також ми не можемо погодитися з логікою визначення змісту поняття «гендерна соціалізація», що пропонується А. Войтовською: «це, по-перше, засвоєння індивідом соціального досвіду, психосоціальних норм і ціннісних переконань, конкретних способів поведінки, діяльності, властивих представникам чоловічої та жіночої статі. По-друге, це процес формування статевої самосвідомості або статевої ідентичності. Він включає процес пізнання своєї та протилежної статі, емоційну оцінку себе як представника певної статі, самоствердження себе як представника певної статі у спілкуванні і діяльності» (Войтовська, 2020, с. 77). На наше переконання, низкою психологічних досліджень доведено зворотню послідовність тих процесів, які характеризує дослідниця для витлумачення змісту поняття «гендерна соціалізація».

Ми солідаризуємося з позицією щодо розуміння гендерної соціалізації як процесу «засвоєння особистістю системи цінностей, норм, типів поведінки, стилю життя, соціальних ролей, що узгоджуються з культурними, соціальними, економічними, політичними контекстами буття та уявленнями про роль і місце чоловіка і жінки в суспільстві. Наслідком гендерної соціалізації індивіда є його долучення до гендерної культури, що забезпечує подолання гендерної нерівності та досягнення гендерного паритету як необхідної основи гармонізації суспільних відносин» (Ємець та ін., 2018, с. 26).

Нам видається стрижневою теза тернопільської гендерної школи О. Кікінежді, щодо комплексу базових складових особистісно-егалітарного підходу до гендерної соціалізації:

- інтеграція ідеї гендерної рівності різні сфери соціального функціонування;
- діалектична єдність ідей біодетермінації біологічною статтю гендерних ролей та взаємозамінності жіночих і чоловічих соціальних ролей;
- формування егалітарного світогляду: гендерної компетентності, гендерної сенситивності, гендерної толерантності, гендерного самовизначення (Кікінежді, 2013, с. 203).

Аналіз змісту цього комплексу свідчить про доцільність і необхідність змістовного й технологічного вдосконалення позанавчальної діяльності

педагогічних закладів вищої освіти в контексті окреслених завдань. Адже саме позанавчальна діяльність, переважною мірою, обумовлюється особистим вибором студента, є соціально відкритою, різноманітною, мобільною, тобто виступає додатковим джерелом самовизначення, самовиявлення й самоствердження. Ці характеристики дають підстави науковцям В. Алексєєвій (2016) та Н. Грищенко (2007) характеризувати позанавчальну діяльність студентів як сферу, у якій ефективно розширюється й інтенсифікується процес соціалізації. Отже, елемент самореалізації є визначальним у позанавчальній діяльності студентства, яка, за умови її правильної організації, може бути вагомим засобом гармонізації формування професійної та загальноособистісної культури, невід'ємною складовою якої в демократичному суспільстві є егалітарні цінності.

У нашому розумінні, сенси потенціалу театральних технологій та позанавчальної діяльності студентства значною мірою співпадають: є нелінійним, опосередкованим, самоактуалізованим, взаємодоповнювальним, кооперувальним, компенсувальним, гнучким, толерантними, рекреаційними тощо. Потенціал технологій театального мистецтва в системі позанавчальної діяльності допомагає: розвитку пізнавальних інтересів у найзагальнішому сенсі; удосконаленню навичок саморозвитку; формуванню естетичних почуттів; розвитку потреби у творчій діяльності; об'єктивізації образу «Я» та визначенню конкретних перспектив особистісного розвитку; оптимізації самооцінки; розвитку навичок позитивного (ненасильницького), продуктивного міжособистісного спілкування; засвоєння широкого репертуару соціальних ролей тощо. Перелічені зрушення, у сукупності, спроможні оптимізувати процес гендерної соціалізації студентства.

Дотримуючись вимог принципу конкретності, окреслимо зміст близьких понять, якими оперуємо в даному науковому пошуку: «театральні технології» та «театрально-педагогічні технології».

Зазначимо, що наразі в науковому фонді наявні як практика застосування цього поняття без уточнення його змісту, так і практика різного витлумачення поняття «театральні технології», зокрема:

- як засобів театального мистецтва з одночасним визначенням їх педагогічним інструментарієм театральної педагогіки (Грицан, 2009);
- як технологічних моделей театального мистецтва (Букатов, 2001);
- як особливої техніки дії, заснованої на системі К. Станіславського, на «теорії дії» і «параметрах взаємодій» П. Єршова; соціоігрових, інтерактивних методик, що інтерпретуються та «пристосовуються» до

вивчення будь-якого предмету, сприяють як дитячій, так і педагогічній творчості (Єршова, 2006).

Ми розуміємо театральні технології як упорядковану (у часі, просторі, методиці взаємодії суб'єктів і предметів тощо) сукупність засобів реалізації людьми процесу діяльності, провідною інтегративною характеристикою якої виступає театральність (Полякова, 2013, с. 196).

Відповідно, театральні педагогічні технології визначаються нами як видіві щодо театральних технологій, тобто такі з них, безпосереднім предметом яких є здійснення педагогічного впливу на особистість.

Театральні педагогічні технології визначаються нами як універсальний засіб оптимізації процесу гендерної соціалізації студентів педагогічних закладів вищої освіти, передусім, через можливість, у їх межах, значної інтенсифікації набуття ними досвіду особистісного емоційно-ціннісного ставлення до світу. У першу чергу, така інтенсифікація відбувається завдяки аналізу множини можливих «досвідів» у межах театралізацій.

У такий спосіб поліваріантні перспективи гендерної соціалізації майбутніх педагогів та їх потенційні наслідки, в ігровій формі, перетворюються на середовище актуалізації особистісного становлення. Саме тому ми розглядаємо впровадження театральних педагогічних технологій у практику позанавчальної діяльності педагогічних вишів як потенційно ефективний засіб створення індивідуальних траєкторій набуття емоційно-ціннісного досвіду студентами, а отже – формування толерантної, егалітарної особистості майбутнього педагога.

Сутність театральних педагогічних технологій яскраво демонструє теза А. Боалю (2000): «Театр дозволяє людині спостерігати за собою в дії, діяльності. Набути таким чином самопізнання дозволяє людині стати суб'єктом (тим, хто спостерігає) іншого суб'єкта (того, хто виконує роль). Це дозволяє надати людині різні можливості своїх вчинків і вивчити альтернативи. Людина може спостерігати себе в момент спостереження, у момент дії і в момент усвідомлення. Відчути себе тією, яка відчуває, і подумати про себе, яка думає».

До наведеного переліку потенційних переваг застосування театральних педагогічних технологій у позанавчальній діяльності педагогічних закладів вищої освіти можна додати ті завдання гендерної соціалізації, виконання яких буде оптимізовано в такий спосіб:

- формування гендерно чутливих педагогів, які не лише обізнані з вимогами впровадження гендерного підходу в освіту, але й перетворили їх на особистісні принципи;

· розвиток навичок особистісно-діалогічного (ненасильницького) стилю спілкування як провідної умови гармонізації взаємин в діадах «Я-реальне – Я-бажане», «особистість – особистість», «особистість – соціум», «особистість – природа», «соціум – природа».

Застосування театральних педагогічних технологій сприятиме наближенню характеристик соціокультурного середовища педагогічного вишу трьом сутнісним (Капська, 2011, с. 107) вимогам. Екстраполюючи ці вимоги через призму завдань гендерної соціалізації, отримуємо:

1) формування та задоволення потреб студентства щодо пізнання й засвоєння егалітарних гендерних цінностей і норм;

2) створення умов для самореалізації та саморозвитку особистості відповідно до вимог гендерної рівності;

3) забезпечення трансляції соціокультурного потенціалу, позбавленого усіх форм гендерної дискримінації.

Уточнимо, що ми розуміємо соціокультурне середовище як особливий, соціально організований феномен культури, у якому соціальний і культурний процеси тісно взаємопов'язані і взаємообумовлені, розвиваються в межах унітарної ідеї і чинять вплив на діяльність соціальних суб'єктів щодо опанування та продукування духовних цінностей та суспільних орієнтирів.

Соціокультурне середовище, насамперед, детермінується відносинами, цінностями, символами, предметами, а також змістом і спектром стандартів життєдіяльності спільноти (традицій, правил, взірців поведінки та способами/технологіями їх трансляції). За своїм змістом соціокультурне середовище – це результати (продукти) матеріальної та духовної діяльності когорт поколінь, загальнолюдські норми й цінності, надбання культури та мистецтва. Усі складові соціокультурного середовища, незаперечно, чинять вплив на психічне вдосконалення людини, проте міра ефективності такого впливу не є однаковою.

Висновки й перспективи подальших наукових досліджень. З'ясовано, що сутнісні характеристики театральних педагогічних технологій якнайкраще відповідають новій парадигмі педагогічної освіти – постнекласичній педагогіці, яка зміщує акценти у змісті сучасної вищої освіти з трансляції знань і цінностей на організацію змінювальних умов пізнання щодо їх значущості свідомістю суб'єкта. При цьому визначальним виступає завдання формування егалітарного світогляду студентів. Ціннісне (ненасильницьке) ставлення до світу, суспільства, особистості визначається

стрижнем професійної системи педагога та характеризується як таке, що неможливо забезпечити лише раціонально-логічним впливом.

Актуальним для подальшого вивчення є питання досвіду застосування конкретних форм театральних педагогічних технологій метою оптимізації гендерної соціалізації студентів у межах позанавчальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

- Boal, A. (2000). *Theatre of the Oppressed*. London: Pluto Press.
- Domina, I. (2020). Students' gender socialization: to the problem of defining a notion. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University (pedagogical sciences, historical sciences, philological sciences)*, 2 (333), Part 2, 146-156. Retrieved from: <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/376/379>
- Harper, S. R., Harris, F. (Eds.) (2010). *College Men and Masculinities: Theory, Research, and Implications for Practice*. San-Francisco: Jossey-Bass.
- Laker, J., Tracy, D. (2011). *Masculinities in Higher Education: Theoretical and Practical Considerations*. New York: Routledge.
- Lupaschuk, D., Yewchuk, C. (1998). Student perceptions of gender roles: Implications for counselors. *International Journal for the Advancement of Counselling*, Vol. 20, 301-318.
- Stromquist, N. P. (2015). Women in higher education today: structure and agency from gender perspective. *Journal of Education Planning and Management*, Vol. 29, 3, 287-306.
- United Nations (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Retrieved from: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf.
- Абрамян, В. Ц. (1996). *Театральна педагогіка*. Київ: Лібра (Abramian, V. T. (1996). *Theatrical pedagogy*. Kyiv: Libra).
- Алексеева, В. (2016). Соціалізація студентської молоді в поза навчальній діяльності як соціально-педагогічна проблема. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (59), 419-425 (Aleksieieva, V. (2016). Socialization of student youth in extracurricular activities as a social and pedagogical problem. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5 (59), 419-425).
- Андреева, Г. М. (2003). *Социальная психология*. Москва: Аспект Пресс (Andreeva, H. M. (2003). *Social Psychology*. Moscow: Aspect Press).
- Букатов, В. М. (2001). *Театральные технологии в гуманизации процесса обучения школьников* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Москва (Bukatov, V. M. (2001). *Theatrical technologies in the humanization of the process teaching schoolchildren* (PhD thesis). Moscow).
- Войтовська, А. І. (2020). *Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ВНЗ* (дис. ... доктора філософії). Умань (Voitovska, A. (2020). *Gender socialization of student youth with special educational needs in institutions of higher education* (PhD thesis). Uman).
- Вартанова, В. В. (2007). *Формирование профессиональной компетентности студентов – будущих учителей в контексте театральной деятельности* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Ижевск (Vartanova, V. V. (2007).

- Formation of professional competence students – future teachers in the context of theatrical activities* (PhD thesis). Izhevsk).
- Гендерна освіта і виховання студентської молоді в процесі соціалізації: теорія та практика (2013) [С. Я. Харченко, С. М. Гришак, Н. С. Шабаяєва]. Луганськ: Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка (*Gender education and education of students in the socialization process: Theory and Practice* (2013) [S. Y. Kharchenko, S. M. Hryshak, N. S. Shabaiev]. Luhansk).
- Голованова, Т. П. (2007). *Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді*. Запоріжжя: Запорізький нац. ун-т (Holovanova, T. P. (2007). *Theory and practice of forming gender equality of students*. Zaporizhzhia).
- Грицан, І. М. *Театральні технології як средство розвитку творчої активності учасників*. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Philologia/53153.doc.htm (Hrytsan, I. M. *Theatrical technologies as a means of development creative activity of students*. Retrieved from: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Philologia/53153.doc.htm).
- Грищенко, Н. А. (2007). Позанавчальна діяльність як особливий фактор соціального середовища становлення студента ВНЗ. *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка (Педагогічні науки)*, 17 (133), 208-211 (Hryshchenko, N. A. (2007). Extracurricular activities as a special factor of the social environment of becoming a student of higher education institutions. *Bulletin of the Luhansk National Pedagogical University named after Taras Shevchenko (Pedagogical Sciences)*, 17 (133), 208-211).
- Дергач, М. А. (2012). *Театральне мистецтво як засіб формування особистості в історії педагогічної думки та шкіл України в ХХ столітті* (автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01). Луганськ (Derhach, M. A. (2012). *Theatrical art as a means of personality formation in the history of pedagogical thought and schools of Ukraine in the twentieth century* (DSc thesis abstract). Luhansk).
- Дергач, М. А. (2009). *Формування особистості засобами театрального мистецтва: історія становлення педагогічної думки і практики*. Дніпропетровськ: ІМА-прес (Derhach, M. A. (2009). *Formation of a personality by means of theatrical art: history of the formation of pedagogical thought and practice*. Dnipropetrovsk: IMA-press).
- Емець, Н. А., Мельник, О. Є., Шакун, Н. В. (2018). Освітнє середовище як чинник гендерної соціалізації особистості. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*, 2 (12), 23-29 (Yemets, N. A., Melnyk, O. Ye., Shakun, N. V. (2018). Educational environment as a factor of gender socialization of the personality. *Problems of social work: philosophy, psychology, sociology*, 2 (12), 23-29).
- Ершова, А. П. (2006). *Режисура уроку, об'єднання і поведінка учителя*. Москва: МПСИ (Ershova, A. P. (2006). *Directing the lesson, communication and teacher behavior*. Moscow: MPSI).
- Зімакова, Л. В. (2004). *Підготовка майбутніх учителів початкових класів до соціалізації учнів засобами театрального мистецтва* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ (Zimakova, L. V. (2004). *Preparing future primary school teachers for socialization of students by means of theatrical art* (PhD thesis abstract). Kyiv).
- Капська, А. Й. (ред.) (2011). *Соціальна педагогіка*. Київ: Центр учбової літератури (Kapska, A. I. (Ed.) (2011). *Social pedagogy*. Kyiv: Center for Educational Literature).

- Кікінежді, О. (2013). Особистісно-егалітарний підхід як базова методологія в обґрунтуванні гендерної соціалізації дітей та юнацтва. У В. П. Кравець (ред.), *Гендерні дослідження: прикладні аспекти*, (сс. 201-210). Тернопіль: Навчальна книга. Богдан (Kikinezhdі, O. (2013). Personality-egalitarian approach as a basic methodology in substantiating the gender socialization of children and youth. In V. P. Kravets (Ed.), *Gender research: applied aspects: monograph*, (pp. 201-210). Ternopil: Textbook. Bogdan).
- Кравець, В. П. (2003). *Гендерна педагогіка*. Тернопіль: Джура (Kravets, V. P. (2003). *Gender pedagogy*. Ternopil: Jura).
- Полякова, О. М. (2013). Театральні технології у професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів. У А. А. Сбруєва, О. М. Полякова (ред.), *Змістові інновації у магістерській підготовці соціальних педагогів*, (сс. 191-210). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка (Poliakova, O. M. (2013). Theatrical technologies in professional training of future social educators. In A. A. Sbrueva, O. M. Polyakova (Eds.), *Content innovations in master's training of social pedagogues*, (pp. 191-210). Sumy: Publishing house of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko).
- Семаков, М. П. (2007). *Формирование творческой личности студента педвуза на основе использования театрального метода Е. Б. Вахтангова* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Москва (Semakov, M. P. (2007). *Formation of a creative personality of a pedagogical university student using the theatrical method of E. B. Vakhtangov* (PhD thesis). Moscow).
- Сердюк, Л. В. (2008). *Музыкально-театральная деятельность как средство развития педагогического творчества учителя начальных классов* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Москва (Serdiuk, L. V. (2008). *Musical and theatrical activities as a means of pedagogical creativity development in primary school teachers* (PhD thesis). Moscow).
- Сорокина, Н. И. (2008). *Развитие коммуникативной рефлексии будущего учителя в образовательном процессе вуза средствами педагогического артистизма* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08). Благовещенск (Sorokina, N. I. (2008). *Development of communicative reflection of the future teachers in the educational process of the university by means of pedagogical artistry* (PhD thesis). Blahoveshchensk).
- Шабаяева, Н. (2011). *Гендерна соціалізація студентів коледжу в позанавчальній діяльності* (автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05). Луганськ (Shabaieva, N. S. (2011). *College Students' Gender Socialization in Extracurricular Activity*. (PhD thesis abstract). Luhansk).

РЕЗЮМЕ

Полякова Ольга. Потенціал театральних педагогічних технологій для гендерної соціалізації студентів педагогічних закладів вищої освіти засобами позанавчальної діяльності.

В статті дана характеристика потенціалу театральних педагогічних технологій для гендерної соціалізації студентів педагогічних закладів вищої освіти засобами позанавчальної діяльності. Уточнена сутність понять «гендерна соціалізація», «театральні технології», «театральні педагогічні технології». Розкриті функції театральних педагогічних технологій в контексті оптимізації соціокультурної середовища педагогічного

учреждения высшего образования с точки зрения задач гендерной социализации будущих педагогов.

Ключевые слова: *гендерная социализация, внеучебная деятельность, социокультурная среда, театральные технологии, театрально-педагогические технологии.*

SUMMARY

Poliakova OIha. Potential of theatrical and pedagogical technologies for gender socialization of students of pedagogical higher education institutions by means of extracurricular activity.

The article characterizes the potential of theatrical and pedagogical technologies for gender socialization of students of pedagogical higher education institutions by means of extracurricular activities. The identity of the meanings of the potential of theatrical technologies and extracurricular activities of students is substantiated: nonlinearity, indirectness, self-actualization, complementarity, cooperation, compensability, flexibility, tolerance, recreation. The essence of the concepts "gender socialization", "theatrical technologies", "theatrical and pedagogical technologies" is specified.

Theatrical technologies are interpreted as an ordered (in time, space, methods of interaction of subjects and objects, etc.) set of means for realizing the process of activity, the leading integrative characteristic of which is theatricality. Theatrical and pedagogical technologies are defined as specific to theatrical technologies, i.e. those of them, the direct subject of which is implementation of pedagogical influence on the individual.

The functions of theatrical and pedagogical technologies in the context of optimizing the sociocultural environment of the pedagogical institution of higher education from the point of view of the tasks of gender socialization of future teachers are revealed. In particular, it is determined that the use of theatrical and pedagogical technologies contributes to the approximation of the characteristics of the socio-cultural environment of the higher education institution in three essential requirements: formation and satisfaction of student needs for knowledge and mastery of egalitarian gender values and norms; creating conditions for self-realization and personal self-development in accordance with the requirements of gender equality; ensuring the transmission of socio-cultural potential free from all forms of gender discrimination.

It is found out that the essential characteristics of theatrical and pedagogical technologies best correspond to the new paradigm of pedagogical education – post-classical pedagogy, which shifts the emphasis in the content of modern higher education from the translation of knowledge and values to the organization of changing conditions of cognition. At the same time, the task of forming the students' egalitarian worldview is decisive. Value (non-violent) attitude to the world, society, personality is determined by the core of the professional system of the teacher and it can't be ensured by only rational and logical influence.

Key words: *gender socialization, extracurricular activities, socio-cultural environment, theatrical technologies, theatrical and pedagogical technologies.*